

**ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ Δ' ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ
ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 25 ΜΑΪΟΥ 2012
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ**

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

A1. Πεζολογία: γενικά το ύφος είναι πεζολογικό, όπως επαληθεύεται κι από τον ελεύθερο κι ανισοσύλλαβο στίχο καθώς κι από την απουσία ομοιοκαταληξίας. Η χρήση της γλώσσας άλλωστε είναι συχνά αντιποιητική και δίνει την αίσθηση πεζού λόγου. Π.χ. «Τά φάρμακά σου φέρε Τέχνη τῆς Ποιήσεως».

Ιδιότυπη γλώσσα:

- α. απλή δημοτική,
 - β. λόγιοι Αλεξανδρινοί τύποι, και
 - γ. Πολίτικο ιδίωμα.
- Π.χ. α. «εἶναι πληγὴ ἀπὸ φρικτὸ μαχαίρι»
β. «ἐν Φαντασίᾳ καὶ Λόγῳ»
γ. «κάνουνε»

Χρήση συμβόλων: Το «μαχαίρι» συμβολίζει το χρόνο.

B1.

- αρχικός τίτλος του ποιήματος «Μαχαίρι».
- στην κατοπινή επεξεργασία του τίτλου: «Μελαγχολία»: η μόνη κυριολεκτική λέξη που αποδίδει ρεαλιστικά το συναίσθημα του ποιητή.
- «Ίάσωνος Κλεάνδρου ποιητοῦ»:
(ετυμολογία: ἰάομαι- ἰῶμαι > ἰάση= θεραπεία
κλέος + ἀνήρ = δόξα ἀνδρός)

Πρόσωπο φανταστικό, παραπέμπει σε Έλληνα της διασποράς με ποιητική ιδιότητα. Παρότι ταυτίζεται φανερά με τον Καβάφη χρησιμοποιείται για να δοθεί αντικειμενικότητα και καθολικότητα στο ποιητικό βίωμα.

- «ἐν Κομμαγενῇ»: ανεξάρτητο κρατίδιο της Συρίας που ήκμασε και παρήκμασε όταν καταλήφθηκε ἀπὸ τοὺς Ἀραβες τὸ 638 μ.Χ. Γίνεται ἐτσι σύμβολο φθοράς και παρακμής.
- «595 μ.Χ.»: τυχαίو έτος, δεν παραπέμπει σε ιστορικό γεγονός, εξασφαλίζοντας έτσι διαχρονικότητα.
- Η χρήση ενός ιστορικά ανύπαρκτου προσώπου με συγκεκριμένο τοπικό και χρονικό προσδιορισμό, συνιστά ένα ψευδοϊστορικό πλαίσιο και βέβαια, ένα ποιητικό άλλοθι.
- Εσκεμμένα ἀπὸ τοὺς εκτενέστερους τίτλους ποιημάτων του Καβάφη. Η στίξη (ἄνω τελεία) αποσαφηνίζει το χώρο και το χρόνο.

B2. «πληγὴ ἀπὸ φρικτὸ μαχαίρι»: μεταφορά και σχῆμα υπαλλαγής.

Εκφράζει οδύνη, πόνο, συντριβή. Το μαχαίρι είναι ο χρόνος που «πληγώνει» τον ποιητή.

«**νάρκης τοῦ ἄλγους δοκιμές**»: υπερβατό και σχήμα αναστροφής. Τονίζεται ότι πρόκειται για απόπειρες κατευνασμού του πόνου. Προηγείται η λέξη «νάρκης» γιατί ο ποιητής γνωρίζει ότι μόνο η ποίηση μπορεί να «ναρκώσει» και ν' ανακουφίσει πρόσκαιρα ως αναλγητικό.

«**Τέχνη τῆς Ποιήσεως**»: προσωποποίηση. Εκφράζεται οικειότητα κι εμπιστοσύνη, σεβασμός στην τέχνη της ποίησης που λειτουργεί ως αντίδοτο κατά της φθοράς.

«**εἶναι πληγή ἀπό φρικτό μαχαίρι**»: επανάληψη. Υπηρετεί τη συνοχή αλλά και τονίζει εμφατικά το βαρύ συναίσθημα του ποιητή.

Γ1.

- Σχήμα αποστροφής και προσωποποίηση της ποιητικής τέχνης. Καταφυγή του ποιητή στην Ποίηση σε κλίμα οικειότητας κι εμπιστοσύνης.
- Η χρήση της λέξης «κάπως» διατυπώνει με λεπτή ειρωνεία την επίγνωση του ποιητή ότι μπορεί να προσφερθεί μόνο μία μορφή κατευνασμού του πόνου.
- Τα «φάρμακα» της ποίησης αποτελούν αναλγητικό. (Η δράση τους υπογραμμίζεται από το σχήμα αναστροφής και υπερβατού).
- Χρησιμοποιούνται φιλοσοφικοί όροι, η «Φαντασία» (στον Καβάφη δεν πρόκειται για τη δημιουργική αλλά για τη μνημονική φαντασία) και ο «Λόγος» (δηλαδή η γλώσσα που πραγματοποιεί την ποιητική σύλληψη).
- Υπογραμμίζουμε τη χρήση λόγιων τύπων («Εἰς σέ», «Ποιήσεως», «ἐν Φαντασία και Λόγω») ως γνώρισμα της καβαφικής ποίησης.

Δ1. Ομοιότητες:

- «στήν ἡλικία μου χιονίζει...ἀδιάκοπα»: επισήμανση της περασμένης ηλικίας με επανάληψη του ρήματος «χιονίζει», που ενδεχομένως δηλώνει την αρνητική δράση των γηρατειών (πρβλ «τό γήραςμα τοῦ σώματος καί τῆς μορφῆς»).
- «στόν πόνο μου», «τόν ἴδιον μου τόν πόνο»: υπογραμμίζεται η οδύνη που στον Καβάφη δίνεται ως «πληγή ἀπό φρικτό μαχαίρι».
- «ἡ ποίηση σά μιά μεγάλη ἀλήθεια»: αναγνώριση της αξίας της ποιητικής τέχνης. Αντίστοιχα στην καβαφική Μελαγχολία ο ποιητής προστρέχει στην ποίηση «Εἰς σε προστρέχω...Ποιήσεως», αναγορεύοντάς την σε υπέρτατη αξία.

Διαφορές:

- «κάνεις δέν μπορεῖ νά μέ βοηθήσει στόν πόνο μου...ὀλομόναχος»: διατυπώνεται με βεβαιότητα από τον ποιητή ότι η οδύνη κι η μοναξιά του, το συναισθηματικό βάρος της θλίψης του δεν αίρονται και δεν κατευνάζονται. Αντίθετα ο Καβάφης, βρίσκει καταφύγιο και διέξοδο κι έχει την πεποίθηση και τη σιγουριά ότι μπορεί να βοηθηθεί.
- «Ὅταν δέν μπορεῖ νὰ σοῦ χρησιμέψει πιά σέ τίποτα»:

Αναφορά στην αδυναμία της ποίησης να προσφέρει οποιαδήποτε αρωγή στον ηλικιωμένο ποιητή. Ο Καβάφης δηλώνει με οικείο ύφος την πίστη του στην ποιητική τέχνη και τη βοήθεια που αυτή μπορεί να προσφέρει ως αντίδοτο φθοράς σε όλη τη διάρκεια του βίου του.

Φροντιστήριο «ΕΠΙΛΟΓΗ»
Καλαμάτα